

A magyar képviselőház első könyvtárnokai

JÓNÁS Károly

Nagy Miklós, a Képviselőházi Könyvtár egykori (1921 és 1940 közötti) igazgatója 1932-ben megjelent írásában¹ az 1849-ben kinevezett Vasvári Károlyt jelölte meg a képviselőház első könyvtárnokának, akiről a korábbi, könyvtárról szóló irodalomban nem találunk említést. Másfél évtizeddel később Trócsányi György, a könyvtár vezetője (1941-től igazgató, 1945-től 1949-ig főigazgató) az intézmény első évkönyvének tervezett megjelenési idejét Vasvári 1848-as kinevezéséhez igazította: „A Könyvtár indokoltnak látná, ha ez az Évkönyv első ízben 1948. március 15-re jelenne meg”, ezt az is „indokolja..., hogy egyidejűleg a Könyvtár is ünnepelheti megalapításának 100-ik évfordulóját, mert hiszen 1848-ban nevezetett ki Vasváry Károly személyében az első országgyűlési könyvtárnok.”²

Vasvári Károly

Azt, hogy Vasvári (Vasváry*) Károly mikor lett könyvtárnok, a korabeli hivatalos lapból egyértel-

műen kideríthető és kétségeket kizáróan bizonyítható. *Almásy Pál*, a képviselőház elnökként eljáró alelnöke ugyanis 1849. június 26-án Vasvári Károlyt a képviselőház könyv- és alirattárnokává nevezte ki.³ (Trócsányi hivatkozása a 100 éves évfordulóra tehát nem felelt meg a valóságnak.) A kérdést, hogy valóban Vasvári az első a képviselőházi könyvtárnokok sorában, már jóval nehezebb megválaszolni.

Az Országgyűlési Könyvtár összefoglaló történetének megjelenésekor⁴ *Pálmány Béla*, az Országgyűlés Levéltárának akkori vezetője közölte, hogy nem Vasvári, hanem *Bojthor Endre* volt az első képviselőházi könyvtárnok, akit Szemere Bertalan belügyminiszter egy évvel korábban helyezett ebbe a beosztásba. Ezt az állítást Pálmány két évvel később publikált tanulmányában is megerősítette.⁵ A fentebb említett Nagy Miklóst és Trócsányi Györgyöt követően *Csendes Katalin*⁶ és e cikk szerzője is addig Vasvárit jelölték meg első könyvtárnokként. Írásunk e kérdés tisztázásához is segítséget kíván nyújtani.

* Az y-os névalak téves

Bojthor vagy Vasvári?

Bojthor Endre (? , 1813. ?? – Nagybánya, 1877. december 26.) 1848–1849-ben, 1861-ben és 1865 decemberétől három országgyűlési ciklus időszakában, 1875 májusáig a képviselőház hivatalnok volt. 1877. december 26-án történt halála után özvegye nyugdíjért folyamodott a képviselőház hivatalához. Ez alkalomból a Ház áttekintette elhunyt tisztviselőjének szolgálati beosztásait. A képviselőház Gazdasági bizottsága 1878. május 6-i jelentésében rögzítette: „*néhai Bojthor Endre az 1848. évi országgyűlés alatt, annak elejétől fogva, mint könyv és okirattárnok, 1861-ben mint irattárnok, 1865. évi december 2-től kezdve, mint ideiglenesen, 1869. évi május 28-ika óta pedig mint végleg kinevezett irodaigazgató 1875. évi május 12-én történt nyugdíjaztatásáig minden országgyűléseken folytonosan és állandóan a képviselőháznak szolgálatában volt.*”

Itt szerepel tehát a könyv- és okirattárnok fogalom *Szemere Bertalan* belügyminiszter 1848. június 12-i kinevezési iratára történő hivatkozással (sajnos, a kinevezési iratot nem sikerült megtalálni). Az kizártnak tekinthető, hogy az 1848–1849-es források teljes mértékben figyelmen kívül hagyják az eredeti dokumentumot, ezt a hivatali beosztást viszont a korabeli források egyike sem említi. Nézzük sorjában:

Az Országos Levéltár kiadványai sorozatban a *III. Hatóság- és hivataltörténet* című kötet dokumentálja, hogy a képviselőházi hivatalnokok között – név nélkül – irattárnoki és alirattárnoki állásokat létesítettek⁷, a kötetben a könyv-előtag egyáltalán nem szerepel. A népképviselői országgyűlés kezdete után frissen megjelent *Az első magyar ministerium összes személynévének név- és lakkönyve* című kiadvány, amelynek „Országgyűlési hivatalnokok” című fejezetében a) Képviselőknél szóló részében ez áll: „Alirattárnok: Bojthor Endre”.⁸ A *Közlöny* című hivatalos lap 1849. január 26-án a képviselőházi ülés jegyzőkönyvét idézve „Bojthor Endre alirattárnok” fizetésemeléséről tudósít.⁹ A *szabadságharc fővárosa Debrecen, 1849. január–május* című dokumentumkötet – eredeti forrást megjelölve – a Háznak fizetések alkalmazottai között sorolja fel „Bojthor Endre allevéltáros”-t¹⁰. A 2002-ben megjelent *Az 1848/1849. év első népképviselői országgyűlés történeti almanachja* című kötetben maga *Pálmány Béla* három, általa írt életrajzban hivatkozik – korabeli iratokhoz kapcsolódva – Bojthor Endrére: egyszer levéltárnokként¹¹, kétszer irattárnokként¹² aposztrofálva.

Mindezek a tények azt bizonyítják, hogy az első hi-

vatalos „könyv- és alirattárnok” elnevezést Vasvári Károly esetében alkalmazták a szabadságharc hivatalos lapjában, a *Közlöny* 1849. június 28-i számában, nem pedig Bojthornál. Hogy került akkor a képviselőház gazdasági bizottságának 1878-as jelentésébe a „könyv és okirattárnok”, mint pontatlan szinonima? Ennek okai a következőkben rejlenek:

A Képviselőházi Könyvtár tényleges működésének megkezdése előtt, 1869-től a nem jelentős mennyiségű könyvtári teendő intézését a levéltárnokra bízta. 1878-ban a jelen visszavetítése a három évtizedes múltba azért is történhetett, mert a levéltárnok, levéltáros fogalom korábbi megfelelője az irattárnok, alirattárnok, allevéltárnok, allevéltáros volt. Emellett ténylegesen is ezekhez a hivatalnokokhoz tartozott az országgyűlési könyvek kezelése. Takáts Sándor és Fejős Imre írásaiból ismeretes, hogy 1834-ben az országgyűlési ifjak Társalkodási egyesületet – ebben Bojthor Endre is szerepet játszott¹³ – hoztak létre, amely könyvtárt is szervezett. Ennek fennmaradó része, valamint a régi törvénykönyvek, országgyűlési dokumentumok, új kézikönyvek vásárlása, rendben tartása az 1848–1849. évi országgyűlésen az alirattárnok feladata volt. Nem véletlen, hogy a képviselőház 1848-ban az év végéig tartó öt hónapos költségvetésében 3000 Ft-ot irányoztak elő kézikönyvtári célokra,¹⁴ noha még könyvtár alapítása szóba sem került.

Bojthor Endre az országgyűlést 1849 elején Debrecenbe is követte, nevével még 1849 májusában is találkozunk az iratokban. Ha ő foglalkozott a képviselőházi könyvvállománnyal, miért kellett június végén Vasvárit kinevezni könyv- és alirattárnokká? Erre a népképviselői országgyűlés hivataltörténete adja meg a választ. 1848-ban és 1849 tavaszán az országgyűléssel kapcsolatos ügyek a Belügyminisztérium hatáskörébe tartoztak. Bojthor is Szemere Bertalan belügyminiszter nevezte ki alirattárnokká, 1848. július 12-én. 1849 májusában és júniusában a debreceni létszámgyűlés és a Pestre költözés miatt a BM teljes átszervezésen ment keresztül, és új hivatalnokok kinevezésére került sor,¹⁵ emiatt a régi gárda szinte teljesen kicserélődött. A következő országgyűlésekre – az 1848. július 18-án elfogadott házszabály szerint – „a Ház tiszteinek és az alárendelt személyzetnek a megválasztása és alkalmazása az elnökséget illette meg” (100. §).¹⁶ Ezt a szabályt a BM átszervezésének júniusi befejezésekor már alkalmazták, így Vasvári kinevezése a képviselőház hatáskörén belül, és nem a BM révén történt. Érdekes tehát, hogy amíg Bojthor Endre a könyv-

ket is kezelő alirattárnok titulusában nem szerepelt a könyvtárnoki elnevezés, addig Vasvári Károly nevének papíron igen (nyilván azért, mert az elődje, Bojthor is ténylegesen kezelte a képviselőház könyveit), a valóságban viszont az állandó költözésben, menekülésben levő országgyűlés bő egy hónapos hátralévő történetében biztosra vehető, hogy könyvügyekkel nem tudott foglalkozni. Arra sincs adat, hogy Szegedre és Aradra követte-e az országgyűlést 1849 júliusában és augusztusban.¹⁷

Az 1860-as évek

Nézzük, mi a helyzet a következő időszakban! Az 1861. évi országgyűlésre május 20-án *Ghyczy Kálmán* képviselőházi elnök ismét a tapasztalt Bojthort (az országgyűlések közötti években többnyire megyei tisztviselőként dolgozott) bízta meg az irattárnoki feladatok ellátásával. Valószínűleg a nem jelentős számú könyv kezelését is ő végezte, de erről semmi információnk nincs. Ugyanakkor egyértelműnek tűnik, hogy a következő (1865–1868. évi) országgyűlésen nem tartozott az irattárnok feladatkörébe a képviselőházban összegyűlt könyvek rendben tartása. Ezt tükrözi *Simonyi Ernő* képviselő kritikus képviselőházi felszólalása 1869 decemberében, amikor a Képviselőházi könyvtár létrehozását sürgette: „*már 4 esztendeje, hogy az országgyűlés üléséz, és akár egy törvénykönyvre, de csak egy naptárra is legyen szüksége valamely képviselőnek, azt megtalálni nem lehet. Én tehát kérem a tisztelt házat, méltóztassék intézkedni aziránt, hogy ezen könyvtár minél előbb föllálltassék*”.¹⁸

1865 decemberében Bojthor megbízott irodaigazgatóvá lépett elő, e minőségében valamennyi hivatalnok vezetőjeként dolgozott tovább. Helyette *Dobozy Mihály* lett az irattárnok.

Dobozy Mihály

*Dobozy Mihály*¹⁹ (Vajda, 1801. október. 26. – Pest, 1866. október 15.) birtokos nemesi családból származott, Debrecenben jogot végzett, később ügyvéd lett. 1842–1845 között Bihar vármegye főügyésze, az 1843–1844. évi országgyűlésen követe. 1848-ban a vármegye főjegyzője, majd a margittai kerület országgyűlési képviselője. Az országgyűlésen Debrecenben, majd 1849 júliusában Pesten is részt vett. A bukás után a hadbírósi eljárás alól 1850 júliusában amnesztiával szabadult. Ezt követően hosszú időre birtokára vonult vissza. 1865-től a kiegyezési időszak

országgyűlésének egyre terebélyesebb irattárnoki teendőit élete utolsó évében lelkiismeretesen végezte, a könyvek gondozására – ami dolga sem volt – nem is fordíthatott külön energiát. 1866 őszén halt meg. Halála után – még 1866-ban – *Okolicsányi Antal* lett a ház irattárnoka.

Könyvtárkezelők a Képviselőházi Könyvtár megalapítása után

Az 1865–1868. évi országgyűlésen már javaslat született egy könyvtár létrehozásáról, és az 1868-as képviselőházi házszabályokban az alapkő letételére is sor került.²⁰ Az ideiglenes jelleggel működő hivatalok ügyében a képviselőház 1869 júniusában határozatot hozott a szükséges hivatalok rendezéséről.²¹ Ez kinyilvánítja, hogy „*a ház ügyeinek vitelére szükségeltetik... egy levéltárnok, ki a háznak minden irományait levéltári kezelés alá veszi; ... s a ház könyvtárát kezeli.*” A ténylegesen 1870-től működő Képviselőházi Könyvtárnak tehát kezdetben még nem volt kinevezett könyvtárnoka, hiszen a könyvtár kezelését a Ház levéltárnokára bízta (az iratok gondozása és a könyvek kezelése rokon tevékenységnek számított). Elsőként, 1869-től Okolicsányi Antal töltötte be a könyvtárért is felelős levéltárnoki állást (hivatalnoki beosztásának addigi elnevezése 1866-tól 1869-ig irattárnok volt).

Okolicsányi Antal

Okolicsányi Antal²² (Lontó, 1816. ? – Bp., 1888. 03. 15.), felvidéki nemesi családból származott. Ügyvédi végzettséget szerzett, később szolgabíró, majd főszolgabíró Hont vármegyében. 1848–1849-ben országgyűlési képviselő, utána birtokain gazdálkodott. 1861-ben ismét képviselő a Határozati Párt tagjaként. 1866-tól 1888-ig a képviselőház hivatalnoka. Pálmány Béla a Ház 1997-ben írt levéltártörténetében (lásd 5. sz. jegyzet) Okolicsányi működését 1866–1887 közé datálja, a később (2002-ben) publikált Okolicsányi-életrajzban (lásd a 22. sz. jegyzetet) ezt az időszakot 1868 és 1888 közé teszi. Ebben az esetben Dobozy Mihály és Okolicsányi Antal között még kellett volna egy irattárnokot alkalmazni, de ilyen a képviselőházi dokumentumokban nem szerepel. Okolicsányi 1880. májusi fizetésemelési kérelméből és annak képviselőházi vitájából²³ egyértelműen kiderül, hogy a helyes kezdési időpont, Dobozy halálát követően, még 1866-ra datálendő. (Az 1888-ra javított befejezési időpont viszont pontosnak bizonyult.)

Az Ybl Miklós által épített, ún. régi pesti képviselőházban (ma VIII. Bródy Sándor u. 8.) a képviselők is szűkösen fértek el, ezért Okolicsányi 1869 végén a szomszédos Nemzeti Múzeumban kapott egy szobát levéltári és könyvtári teendői ellátásához, majd a krónikus helyszűke és visszatérő panaszai miatt 1870. november 1-jétől három évre egy ötszobás lakást béreltek számára, vagyis a könyvtár, a levéltár, továbbá a pénztár céljaira. Ez volt a Luby-féle ház, amely szintén a közelben – a Múzeum krt. és a Bródy Sándor utca sarkán – állt rendelkezésre. A levéltárnok fő tevékenysége érthető módon az irattári, levéltári munkaterületre irányult, a kialakulóban levő, kevés dokumentumot felölelő könyvtár gondozása még mellékes elfoglaltságnak számított, így posztjának hivatalos elnevezése – annak ellenére, hogy a könyvtári feladatokat is maradéktalanul el kellett végeznie – csupán a „levéltárnok” volt. Okolicsányi mindkét területen becsülettel helytállt – miként ezt a gazdasági bizottság 1872. december 17-i jelentésében olvasható: „Okolicsányi Antal levéltárnok hivatalos teendői mellett már három év óta a képviselőház könyvtárát is kellő pontossággal kezeli”.²⁴ A könyvtári feladatok növekedése miatt ideiglenes jelleggel szakképzetlen kisegítőt (díjnokot) adtak a levéltárnok mellé.²⁵ A két-három ezer kötetes könyvtár ebben az időben vette át Ghyczy Ignác 1870-ben elhunyt képviselő 14 500 kötetes könyvgyűjtését, s közben a Luby-féle házat rossz állapota miatt lebontásra ítélték. A képviselőház 1873. március 4-én határozatot hozott a könyvtárnak az akkori képviselőházba költöztetéséről. A ház könyvtári bizottsága Horváth Mihály elnök (neves történész) és Pulszky Ágost jegyző (jeles jogász és szociológus, a Ház ülésén a bizottság előadója) vezetésével „a könyvtári munkálkodás tetemes növekedése” miatt könyvtári segéderő biztosítását – az ő kifejezésüket használva –, „egy első írni fizetéssel ellátott könyvtárnoki segédállomás rendszeresítését” kérte.²⁶ Hiába próbálta Horváth Mihály a képviselőház 1873. június 16-i ülésén elnökként megvédeni a bizottság álláspontját, hangsúlyozva, hogy „ha az országgyűlésnek könyvtára van, kell lenni tisztviselőjének is, aki arról gondoskodik; iroda írni nélkül, könyvtár könyvtárnok nélkül nem létezhetik”, a tisztelt Ház – indokolás nélkül – leszavazta a javaslatot.²⁷ Egy hónappal később Pulszky Ágost – a könyvtári bizottság 1873. június 30-i, 470. sz. jelentését követően – a képviselőház ülésén újabb indítványt tett: hogy „a könyvtár áthelyezése és a Ghyczy-könyvtár átvétele s az egész könyvtár rendezése lehetségessé” váljék,

napidíjas alkalmazására és egyéb dologi kiadásokra 300 Ft-os hozzájárulás szükséges. Ghyczy Kálmán volt és leendő képviselőházi elnök, Ghyczy Ignácnak, a sok ezer kötetes könyvgyűjtemény elhunyt tulajdonosának testvéröccse is Pulszky, illetve a könyvtári bizottság mellé állt: „csak a díjok fizetéséről van szó, aki nem állandó hivatalnok lenne, hanem alkalmazatnák addig, míg a könyvtár rendezése megtörténik”, mert „ha a tisztelt ház könyvtárt kíván tartani, és meglévő könyvtárát használni kívánja, rendezése elkerülhetlenül szükséges”. Végül a Ház – hosszabb vitát követően – elfogadta a könyvtári bizottság javaslatát.²⁸ A könyvtár átköltöztetését 1873 nyarán Okolicsányi Antal levéltárnok tehát egy névtelen díjnok segítségével oldotta meg. A könyveket – jobb hely híján – a képviselőház társalgójában, az étterem egy részében és az elnöki előszobában, a levéltártól elszakítva helyezték el. A Ghyczy-könyvek kicsomagolása után megállapították, hogy 6382 műből és 14 500 kötetből áll, és első menetben 2021 mű 5876 kötetét vették fel a könyvtár állományába. A könyvtári bizottság 1873. november 12-i jelentésében újabb problémát vetett fel: „A könyvtár további kezelését illetőleg, – a levéltár jelenleg másutt lévén elhelyezve, – a levéltárnok eddigi teendőinek a könyvtár körül meg nem felelhet, s a könyvtárnoki állásáról [helyesen: könyvtárt kezelő feladatáról – J. K.] lemondott”, ezért „haladéktalanul szükséges, hogy az őrzésével, a könyvek kiadásával és beszerzésével, továbbá a lajstrom vezetésével megbízott egyén a könyvtár helyiségeiben folyton jelen legyen. Ennek következtében a könyvtári bizottság azon kéressel járul a tisztelt ház elé, hogy, miután a képviselőház f. é. június 16-án tartott ülésében a könyvtárnoki segédállomás rendszeresítését el nem fogadta, a képviselőházi iroda személyzetéhez tartozó írnioknak a könyvtári bizottságnak állandó rendelkezésére bocsátását megengedni méltóztassék”.²⁹ Ezt a javaslatot már a Ház 1873. december 20-i ülésén vita nélkül megszavazta, így végre lehetővé vált egy írni folyamatos könyvtári alkalmazása.³⁰ 1874. január 1-jétől díjnokként (vagyis ideiglenes jelleggel próbaidőre) került a könyvtárhoz Bassó Armin³¹, aki egyetemi végzettséggel 1871-től három évig a Nemzeti Múzeum Könyvtárában dolgozott, tehát kellő szakmai gyakorlattal és hozzáértéssel végezhetette a könyvtári feladatokat. Nem véletlen, hogy rövidesen – amint a könyvtári bizottság 1875. május 8-i jelentéséből kitűnik – írniként véglegesítették.

Az első tényleges könyvtárnokok

A Képviselőházi Könyvtárt irányító és felügyelő bizottság – Horváth Mihállyal és Pulszky Ágosttal az élen – nem nyugodott bele abba, hogy a Ház irodájának bármikor visszarendelhető írnokára legyen bízva a könyvtár. A nagyobb könyvtári önállóság elérése érdekében a fentebb említett, 1874-ről szóló jelentésben újabb erőfeszítést tettek: a könyvtári bizottság „*minthogy ... a könyvtári teendők szaporodása, a könyvek számának gyarapodása és a használatnak folytonos növekedése a bizottság ellenőrzése mellett önállóan működő tisztviselőnek egész idejét igénybe venné, a bizottság egy első osztályú írnoki fizetéssel ellátott könyvtárnoki állomás rendszeresítését hozza javaslatba*”.³² A kétéves küzdelem alig két hét múlva, még 1875 júniusában – a házszabályok könyvtárra vonatkozó fejezetének tárgyalásakor – sikerrel zárult. A 236. paragrafus már így hangzott: „*a könyvtár kezelését a könyvtári bizottság vezetése és fölügyelete alatt a képviselőház egyik ezen célra alkalmazott első írnoki fizetéssel ellátott könyvtárnoka eszközli.*”³³ Ezt követően, 1875 nyarán, Ghyczy Kálmán házelnök kinevezte a Képviselőházi Könyvtár könyvtárnokává az addigi, személyében már szakképzett munkaerőnek számító írnokot, Bassó Ármin. Valójában ő a képviselőház és a Képviselőházi Könyvtár első, ténylegesen szakmáját gyakorló könyvtárnoka.

Bassó Ármin

Bassó Ármin (? , 1834. ?? – Bp. 1884. november 9.) a képviselőház könyveivel, majd a könyvtárral mellékesen foglalkozó irattárnokok, levéltárnokok, képzetlen írnokok, napidíjas kisegítők után szakszerű munkát végzett. A súlyos helyhiány ellenére rendet teremtett a könyvek elhelyezésében, rendszerezte a Ghyczy-hagyatékot, késelem nélkül intézte az állománygyarapítás ügyeit. Ő állította össze a könyvtár 1876-os, 1880-as és 1882-es katalógusköteteit, és jelentős eredményeket ért el a szakrendszer kialakításában is. Végző soron „*a könyvtár születése utáni nehéz években az intézmény fejlődése érdekében megtette a fontos kezdeti lépéseket, és hangyszorgalommal, áldozatos munkával hozzájárult ahhoz, hogy ... a törvényhozás könyvtára – szakmai körökben is – elismert szakkönyvtárrá vált.*”³⁴ Betegsége miatt 50 éves korában elkövetett szomorú öngyilkosságát követően a *Magyar Könyvszemle* így írt róla: „*az országközi könyvtár első könyvtárnoka ... a könyvtár*

szervezése, rendezése, a tudomány mai színvonalán való fönntartása és lajstromozása körül érdemeket szerzett”³⁵

A könyvtárban 11 évig dolgozó „első könyvtárnok” a folytonosan növekvő állományú és egyre több feladattal járó intézmény tennivalóival egyedül birkózott meg 1881-ig, ekkor kapott segítséget *Küffer Béla* segédkönyvtárnok képviselőházi alkalmazása révén.

Küffer Béla

Küffer Béla (Szárca, 1856. február 23. – Budapest, 1928. május 19.)³⁶ Bassó 1884. novemberi halálát követően kapta meg könyvtárnoki kinevezését. Személyében a tudós könyvtáros jellemzői kedvezően egyesültek. Előbb a budapesti egyetem jogi karán államtudományi, majd az Országos Levéltárban levéltárnoki gyakorlatot, később pedig bölcsészdoktori oklevelet szerzett. Az évek során latin, angol, német, francia, olasz nyelvismeretre tett szert. Jogi és történelmi szakterületen tudományos kutatásokat végzett, több tanulmányt is publikált. Ezeket a képességeket két évtizedes könyvtárnoki működése idején –1884-től 1904-ig – nagyszerűen tudta kamatoztatni a gyarapítás, az osztályozás, a könyvtárnak a „parlamentari harcok fegyvertárává” fejlesztése, vagyis a minőségi, gyors és hatékony információnyújtás megszervezése, a vaskos katalóguskötetek összeállítás-szerkesztése-kiadása, az új országházi helyszín szakszerű kialakítása és az 1902-ben 50 ezer kötetes könyvtár átköltöztetése területén egyaránt. Nyugdíjba vonulásakor a könyvtári bizottság 1904. október 28-i kéziratos jegyzőkönyvében nagy elismeréssel adózott a tudományosságot és a szakmaiságot ötvöző kiemelkedő könyvtárnoknak, aki „*elévülhetetlen érdemeket szerzett*”, mert a Képviselőházi Könyvtárt „*a szakkönyvtárak között mintakönyvtárrá*” és „*európai színvonalra emelte*”.

Küffer mellett segédkönyvtárnoki pozícióban tevékenykedett 1884-től 1893-ig *Pikler Gyula*, a későbbi híres jogász és egyetemi tanár, 1893 és 1896 között *Sugár Kornél*, 1896-tól pedig *Fülöp Áron*, aki 1904 végén vette át a könyvtárnoki funkciót elődjétől.

Fülöp Áron

Fülöp Áron (Felső-Boldogasszonyfalva, 1861. március 15. – Felső-Boldogasszonyfalva, 1920. október 22.)³⁷ székely költő, a bölcsészkaron diplomázott. Magyar–latin szakos gimnáziumi tanárként folytatva, és – miután díjat nyert az Akadémia Nadasdy-

pályázatán – különböző lapokban számos költeménye jelent meg. Ő fejezte be a hun mondakör Arany János által megkezdett költői feldolgozását. A latinon kívül német és francia nyelvtudást is szerzett. 1893-tól elvállalta a *Szatmári Hírlap* szerkesztését és közben 1896-ig az Országos Közoktatási Tanács irattárában és könyvtárában is dolgozott. *Szilágyi Dezső* képviselőházi elnök pályázatán ekkor nyerte el a segédkönyvtárnoki állást. A 19. század végétől költői munkássága³⁸ mellett könyvtárosi tevékenysége egyre nagyobb szerepet kapott. A folyamatos szervezőmunka, osztályozási és tájékoztatói teendőkhöz időként nagyszabású feladatok társultak. Ilyen volt a műveket 1866-tól regisztráló, összefoglaló katalóguskötet 1899-ig történő szakszerű kibővítése, a könyvtár Országgházba költöztetésének komoly erőfeszítéseket igénylő szervezési és ellenőrző tevékenysége, a költözés utáni könyvtárrendezés, az egymással szoros összefüggésben levő szak-, katalógus- és raktározási rendszer egységének kiépítése.

A fentiekben egyrészt foglalkoztunk a képviselőház szervezeti keretein belül az 1848 és 1875 közötti könyv-, majd könyvtárkezelő munkatársakkal, másrészt az azt követő három évtized könyvtárnoki besztásban foglalkoztatott tisztviselőkkel, akik egyben a könyvtár vezetőinek számítottak. Utóbbiak közül Bassó Ármin 1875-től 1884-ig, Küffer Béla 1884-től 1904-ig tevékenykedett kinevezett könyvtárnokként. Ebben a státuszban Fülöp Áron mindössze egy évet töltött, mert 1905-ben – a könyvtári személyzet növekedésével összhangban – ő lett a Képviselőházi Könyvtár első főkönyvtárnoka, 1911-ben pedig 1916-os nyugdíjba vonulásáig, első igazgatója.

Fülöp Áron

Jegyzetek

1. Tájékoztató. In: A Magyar Országgyűlés Könyvtárának katalógusa. 2. köt. Bp. 1932. X. p.
2. JÓNÁS Károly: Az Országgyűlési Könyvtár „első”, kiadatlan évkönyvének története = Könyvtári Figyelő, 2013. 3. sz. 521. p.
3. Közlöny, 1849. június 28. 143. sz. 534. p.
4. JÓNÁS Károly – VEREDY Katalin: Az Országgyűlési Könyvtár története 1870–1995. Bp. Magyar Országgyűlés, 1995. 492 p.
5. A magyar törvényhozás levéltárának rövid története és mai tagolódása. In: A plenáris ülés. (1) Bp. 1997. 377. p.

Szülőfalujában az általános iskola ma is a székely költő nevét viseli, aki húsz éven át parlamenti könyvtárosként dolgozott.³⁹

6. CSENDES Katalin: A Képviselőház Könyvtárának története 1919-ig. Doktori értekezés. Bp. 1968. 23. p.
7. F. KISS Erzsébet: Az 1848–1849-es magyar minisztériumok. Bp. 1987. 214. p.
8. Pest, 1848. 11. p.
9. 13. sz. 46–47. p.
10. Debrecen, 1948. Lásd az 1017. sz. jegyzetet.
11. 735. p.
12. 500. és 958. p.
13. Kossuth Lajos összes munkái. 6. köt. Bp. 1966. 562. p.
14. F. KISS Erzsébet: Az 1848–1849-es magyar minisztériumok. Bp. 1987. 229. p.
15. Uo. 233. p.
16. Uo. 214. p.
17. Vasvárról egyéb életrajzi adat sem áll rendelkezésre.
18. Képviselőházi Napló, 1869–1872. 4. köt. 165. p.
19. Életrajzát lásd részletesebben: Pálmány Béla: Dobozy Mihály. In: Az 1848/1849. év első népképviseleti országgyűlés történeti almanachja. Bp. 2002. 213–214. p. Itt a halál 1868. okt. 15-i dátuma téves. A Ház 1866. dec. 20-i ülésén fogadta el Dobozy özvegyének segélykérelmét. A halál helyes időpontja: 1866. október 15.
20. Részletesen lásd JÓNÁS Károly: Az Országgyűlési Könyvtár megalapítása és első könyvtárnoka = Könyvtáros, 1982. 1. sz. 39–41. p.
21. Képviselőházi Irományok, 1869–1872. 27. sz.
22. Pálmány Béla: Okolicsányi Antal. In: Az 1848/1849. év első népképviseleti országgyűlés történeti almanachja. Bp. 2002. 618–620. p.
23. Képviselőházi Irományok, 1878–1881, 685. sz. és Képviselőházi Napló, 1878–1881, 1880. május 31. 4–5. p.
24. Képviselőházi Irományok, 1872–1875. 184. sz.
25. A képviselőház könyvtári bizottságának jelentése, 1873. június 13. Uo. 440. sz.
26. Uo.
27. Képviselőházi Napló, 1872–1875. 149. ülés, 117. p.
28. Képviselőházi Napló, 1872–1875. 152. ülés, 1873. július 20.
29. Képviselőházi Irományok, 1872–1875. 492. sz.
30. Képviselőházi Napló, 1872–1875. 186. ülés. 347. p.
31. JÓNÁS Károly: Az Országgyűlési Könyvtár megalapítása és első könyvtárnoka. *Könyvtáros*, 1982. 1. sz. 39–41. p.
32. Képviselőházi Irományok, 1872–1875. 1069. sz. 1875. május 8.
33. Képviselőházi napló, 1872–1875. 397. ülés, 1875. május 21. 265. p.
34. Lásd a 4. sz. jegyzetet. 77. p.
35. Necrolog [BASSÓ Ármin]. *Magyar Könyvszemle*, 1885. 287–288. p.
36. Részletes munkásságát lásd Jónás Károly: Küffer Béla 1856–1928. *Könyvtáros*, 1983. 9. sz. 553–555. p.
37. Bővebben lásd a 4. sz. jegyzetet és a *Könyvtáros* 1984. 12. számában róla megjelent cikket (749–750. p.)
38. BAKÓCZI Károly: Fülöp Áron élete és költészete. Székelyudvarhely, 1923. 158 p.
39. A Fülöp Áron előtti könyvtárnokokról fotó nem áll rendelkezésre.

Beérkezett: 2018. március 28.

Hányatott sorsú Székely-krónika kerül vissza a Székely Nemzeti Múzeumba

Hosszú ideig az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) pánccsaszekrényében őrizték a Székely-krónika egy 1559-ből való példányát, mely 1945 után került az OSZK-ba.

A könyvrítkaságot Tüske László, az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója 2018 októberében adja át Budapesten Vargha Mihálynak, a sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Múzeum főigazgatójának, ahol 1945 előtt őrizték a kötetet.

Bővebben:

<https://www.beol.hu/kultura/hazai-kultura/elveszettnek-hitt-szekely-kronikat-talaltak-a-szechenyi-konyvtarban-1513583/>, valamint: https://hu.wikipedia.org/wiki/Cs%C3%ADki_sz%C3%A9kely_kr%C3%B3nika

Forrás: BEOL (a Békés megyei hírportál), 2018. szept. 26.